

Alp är Töñne (Afrasýap)

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Alp är Töñne (Afrasýap) IRKIMIZIN KAHRAMANLARI

► ALP ER TUNGA

Türk tarihi, iki yanı kahramanlık, şan ve ahlak heykelleri ile süslü uzun ve ulu bir yoldur. Bu ulu yolun her adımında Türk'ün göğsünü kabartacak, başını dikleştirecek ve üstünlüğünü belirtecek sayısız kahraman, Türklük için nöbet beklemektedir. Varlığımızı büyük maneviyatları ile bekleyen bu uluların pek çoğunu, biz, tarihin yolu aydınlatan ışıkları ile görebiliyor; onlardan kafamıza bilgi, gönüllerimize güç ve ruhlarımıza iman alıyoruz Kılıç Arslan'lar, Çingiz'ler, Yavuz'lar bunlardandır.

Gözlerimizi bu yolun sonlarına doğru çevirecek olursak, göreceğimiz şey, bizden uzaklaştıkça sıklaşan bir sis perdesi olacaktır. Bugün, bu sis perdesini gözlerimizle delip de arka tarafında neler olduğunu bilmek yani tarihimizin başlangıcını öğrenmek tam olarak mümkün bulunmuyor. Yalnız bu uzun şanlı yolun, sağına soluna gezdirerek gerilerine çevirdiğimiz gözlerimiz, sislerin çoğalıp da her tarafı örtmediği yerlerde yelesi Boz bir kurt görmekte veya sezmektedir. Bu bozkurt, Türk tarihi denen şanlı yolun, şimdiki bilgilerimize göre, ilk bekçisidir. İşte bu kahraman Alp Er Tunga'dır.

Alp Er Tunga, Milattan önce yedinci yüzyılda yaşamış pek büyük bir Türk kahramanıdır. O çağlarda Türk'ün beşiği ve öz yurdu olan Türkistan'da Saka adını taşıyan Türkler bulunuyordu. Sakalar çok savaşçı idiler. Onların başı bulunan kahraman Alp Er Tunga da her büyük Türk kahramanı gibi, savaşçı bir yiğitti. Tarihin ışığı, Türk'ün beşiği olan Türkistan'ın milattan önceki yedinci yüzyılını iyice aydınlatamadığı için, o kahraman Türk'ün biz bugünkü torunları bu en eski yiğit atamızı tam olarak tanımıyor, Alp Er Tunga nasıl yaşamış,

nasıl savaşmış, bunları gerektiği kadar bilmiyoruz. Yalnız kısaca bildiğimiz şudur ki, bu kahraman başbuğ, tarihin ünlü Turan – İran savaşlarında Turanlı Türklerin başında bulunmuş, Turan'ın büyük dūřmanlarından biri olan İran'a karşı Türklük hesabına zaferler kazanmış ve bu dūřman milletin topraklarını orduları ile bir kaç kere çignemiştir. Acemler, bu Türk yiğidine karşı savaş alanlarında hiç bir başarı kazanamamışlar, sadece önünde dize gelmişlerdir. Turan'ın bu eski fakat beceriksiz dūřmanları erlik alanlarında alt edemedikleri Türk kahramanını milattan önce 624'te hile ile şehit etmişler, kendilerine yakışır bir başarı ile Turan'ı başsız bırakmışlardır. İşte Alp Er Tunga hakkında bildiklerimiz bunlardan ibarettir.

Acem şairi Firdevsî, İranlılar destanî tarihi olan Şehname'de, bu Türk kahramanından çok bahseder. Türklerin Alp Er Tunga, Buku Han veya Buka Han adlarını verdikleri bu en eski kahraman atamıza, Acem şairi destanında Afrasiyâb demektedir. Şehname'de Turan – İran savaşlarını acemler lehine büyük bir mübalağa ile anlatmış olan Firdevsî, Türk saraylarında Türklerden lütuflar gördüğü halde Türk dūřmanlıęı yapan bu acem, eserinin birçok yerinde de Türklerin ve Türk Bařbuęu Alp Er Tunga'nın kahramanlığını söylemek zorunda kalmıştır. Alp Er Tunga'nın büyük kahramanlığını Şehname'nin mısraları arasından bulup çıkarmak hiç de güç değildir. Milletini yükseltmek için akla gelmez mübalağaları eserine geçiren Firdevsî, Alp Er Tunga'nın İranı dize getiren zaferlerini gizleyememiştir. Şehname'nin yazdığı bu Türk zaferlerini gerçeğin tamı değil, bir parçası saymak yanlış olmayacağına göre yiğit ve kumandan Alp Er Tunga'nın büyüklüğü hayallerimizde canlanabilir.

Tarihi şahsiyetini tam olarak bilmediğimiz Alp Er Tunga'nın büyük kahramanlığını bize anlatan ikinci eser de, Türkçü Türk bilgini Kaşgarlı Mahmut'un Divânü Lügati't Türk'üdür. Kaşgarlı Mahmut'un 1077'de tamamlanan bu eserinde Karahanlılar çağında Türkler arasında söylenen bazı şiir örnekleri vardır ki bunlardan birisi de kahraman Alp Er Tunga için yazılmış bir

sagu (mersiye)dir. Alp Er Tunga milattan önce yedinci yüzyılda yaşamış bir Türk'tür; Karahanlılar ise milattan sonra onuncu yüzyılda

Türkistan'a hâkim olmuşlardı. Aradaki büyük zaman farkı düşünülürse, Karahanlılar çağında Alp Er Tunga için söylenen sagu bize bu en eski atamızın büyüklüğünü anlatmaya yeter. Eğer Alp Er Tunga Türkistan topraklarının pek büyük Türk kahramanı olmasaydı, ölümü üzerinden bin beş yüz yıldan çok bir zaman geçtikten sonra adının ve hâtırasının yaşaması mümkün olmazdı. Kahramanımızı "fazilet beği" olarak da gören bu sagunun bir kıtası şudur:

Alp Er Tunga öldü mü?
Isız ajun kaldı mu?
Ödlek öçin aldı mu?
Emdi yürek yırtılır.

Kahraman yaradılışlı Türk milleti gönlünü en çok yiğitliklere verdiği içindir ki bu ilk kahraman atasını, aradan geçen her şeyi unutturacak kadar büyük bir çağ geçtiği halde, unutamamış, yüzyıllarca sonra "Alp Er Tunga öldü mü, kötü dünya kaldı mı, zaman öcünü aldı mı, şimdi yürek parçalanır" diye ağlamıştır. Dünyada hiçbir kahraman gösterilemez ki hâtırası bu kadar uzun zaman milletin bağrında yaşamış bulunsun.

Alp Er Tunga büyük bir kahramandır. Karahanlıların kendilerini onun soyundan saymaları da bu kahramanlıktan bir şeyler elde etmek içindir. Tarih ışığı, geçip geldiğimiz şanlı yolun sonlarında Türklük nöbeti beklemekte olan bu en eski atayı bize tam olarak gösteremiyorsa da bu o kadar ehemmiyetli değildir. Alp Er Tunga; Kür Şad'ların, Çingiz'lerin, Yavuz'ların, Topal Osman'ların ve kısaca bütün Türklerin eski ulu atasıdır. Ve bugünkü bilgimize göre de ilk Türk kahramanıdır.

Nejdet SANÇAR.

Kaynak: Irkımızın Kahramanları Taryhy şahslar